

OBČANSKÁ A RODINNÁ VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět *Občanská a rodinná výchova* je integrovaným vyučovacím předmětem. Jeho cíle, zaměření a vzdělávací obsah vycházejí ze vzdělávacích oborů RVP ZV *Výchova k občanství* a *Výchova ke zdraví*. Filozofie integrovaného vyučovacího předmětu *Občanská a rodinná výchova* vychází z myšlenky, že zdraví jedince, jeho zdravý životní styl, život v rodině a život ve společnosti jsou spolu vzájemně velmi úzce propojeny. Každá společnost usiluje o výchovu zdravého jedince a zdravé rodiny. A naopak - sama definice zdraví ("*Zdraví = stav úplné fyzické, duševní a sociální pohody*") připomíná neopomenutelnost sociálního aspektu ve výchově ke zdraví. Cílem vyučovacího předmětu je vychovávat mladého člověka ke zdravému životnímu stylu, připravovat ho na život ve své budoucí rodině a na plnohodnotný život v moderní demokratické společnosti.

Občanská a rodinná výchova se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Přípravuje žáky řešit některé problémy související se zakládáním a vedením vlastní domácnosti. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem, činnostmi důležitých politických institucí a orgánů a s možnými způsoby zapojení jednotlivce do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, usiluje o vytvoření a upevnění jejich osobní i občanské odpovědnosti a motivuje je k aktivní účasti na životě demokratické společnosti. Část vzdělávacího obsahu věnovaná výchově ke zdraví a zdravému životnímu stylu přináší základní poznání o člověku v souvislosti s preventivní ochranou jeho zdraví. Učí žáky aktivně rozvíjet a chránit zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a být za ně odpovědný. Žáci si upevňují hygienické, stravovací, pracovní i jiné zdravotně preventivní návyky, rozvíjejí dovednosti odmítat škodlivé látky, učí se předcházet úrazům a čelit vlastnímu ohrožení v každodenních i mimořádných situacích. Vyučovací předmět *Občanská a rodinná výchova* rozšiřuje a prohlubuje poznatky o rodině, škole a společenství vrstevníků, o přírodě, člověku i vztazích mezi lidmi a učí žáky dívat se na vlastní činnosti z hlediska zdravotních potřeb a životních perspektiv dospívajícího jedince a rozhodovat se ve prospěch zdraví.

Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech.

Občanská a rodinná výchova je povinným vyučovacím předmětem pro žáky 2. stupně ZŠ v 6. - 9. ročníku. Navazuje na základy (dovednosti, vědomosti, postoje), které žáci získali v prvouce, vlastivědě a přírodovědě v 1. - 5. ročníku. Vyučuje se v 2 hodinové týdenní dotaci (využito 1 hodiny z disponibilní časové dotace). Výuka probíhá v kmenových třídách.

Výuka předmětu *Občanská a rodinná výchova* směřuje k:

- vnímání zdraví jako nejdůležitější životní hodnoty;
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů;
- poznávání člověka jako biologického jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských

vztahů i na kvalitě prostředí;

- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje;
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou;
- zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví;
- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.;
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.;
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci;
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- vnímání pocitu sounáležitosti s vlastní rodinou, i společenstvím v nejbližším okolí i s lidmi, se kterými se žáci náhodně setkají;
- úctě k sobě, svému partnerovi, své rodině, vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům, k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství;
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti;
- k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti;
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě;
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života;
- k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních;
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití, ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci;
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv;
- přípravě žáka na život v Evropě, s Evropou, pro Evropu (vytvoření vědomí evropské sounáležitosti);
- přípravě žáka na život v současném (jedinečném, mnohotvárném, globalizovaném) světě;
- aktivnímu využívání cizího jazyka a různých informačních a komunikačních technologií při vyhledávání, výběru a zpracovávání informací.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU**VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které rozvíjejí žákovské KOMPETENCE K UČENÍ**

- Vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání - připravujeme je na celoživotní učení.
- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení.
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení.
- Ve výuce se zaměřujeme na získávání dovedností a učivo používáme jako prostředek k jejich získání.
- Vybízíme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací v literatuře a na internetu.
- Uplatňujeme individuální přístup k žákovi, při výuce a při hodnocení používáme prvky pozitivní motivace.
- Prostřednictvím sebehodnocení vedeme žáky k posouzení svých dovedností a učiněných pokroků.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které rozvíjejí žákovské KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- Vytvářením praktických problémových úloh a situací navozujeme podmínky pro praktické řešení problémů.
- Na modelových příkladech ukazujeme postupy při řešení problémů a demonstrujeme, jak některým problémům předcházet.
- Podporujeme týmovou spolupráci a využívání moderní techniky při řešení problémů.
- Zařazujeme do výuky besedy a programy zaměřené na zvládání problémů a vyhledání případné pomoci.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které rozvíjejí žákovské KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- Zaměřujeme se na rozvíjení komunikačních dovedností žáků v mateřském jazyce, v cizím jazyce, v informačních a komunikačních technologiích a v sociálních vztazích.
- Klademe důraz na kultivovanost komunikace.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i zákonných zástupců.
- Do výuky zařazujeme diskuze nad problémovými tématy a vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty. Při diskuzích je vybízíme k používání věcné argumentace.
- Vytváříme příležitosti pro uplatnění publikačních a prezentačních dovedností žáků, při kterých sdělují své názory a myšlenky.
- Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií.
- Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání a k pozitivní prezentaci a reprezentaci své školy, své obce a svojí osoby.
- Rozvíjíme schopnost žáků naslouchat druhým a vnímat to jako důležitý prvek komunikace.
- Na modelových situacích zprostředkováváme žákům princip asertivního chování a význam neverbální komunikace.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které rozvíjejí žákovské KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- Podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování.
- Podporujeme začlenění všech dětí do výuky a kolektivu volbou vhodných forem a metod práce.
- Vnímáme různorodý kolektiv třídy jako prostředí umožňující vzájemnou inspiraci a rozvíjení individuality.
- Vytváříme podmínky pro práci v týmech a vnímání vzájemných odlišností.
- Aktivizujeme žáky ke spolupráci a rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků.

- Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle.
- Podporujeme společné vzdělávání žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Průběžně monitorujeme sociální vztahy mezi žáky.
- Umožňujeme žákovi zažít pocit úspěchu, spokojenosti a sebeúcty a společně s žáky nastavujeme vhodnou míru sebekritiky a kritiky.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které rozvíjejí žákovské KOMPETENCE OBČANSKÉ

- Na příkladech demonstrujeme pozitivní a negativní projevy chování lidí – v modelových situacích uvádíme způsoby obrany před nimi.
- Netolerujeme sociálně patologické projevy chování. Zaměřujeme se na jejich prevenci.
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu, usilujeme o správné používání těchto pojmů.
- Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem.
- Na konkrétních modelových příkladech demonstrujeme pozitivní a negativní projevy chování lidí.
- Podporujeme různé formální i neformální způsoby spolupráce s obcí, policií, složkami IZS a dalšími institucemi.
- Ve škole i na mimoškolních akcích upevňujeme pozitivní formy chování žáků a kolektivu.
- Vysvětlujeme podstatné zákony a normy s ohledem na jejich význam a budujeme u žáků povědomí o jejich právech a povinnostech.
- Zařazujeme aktivity, které rozvíjejí empatii a pocit odpovědnosti za své chování a jednání.
- Monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření, kázeňské přestupky řešíme individuálně.
- Využíváme pomoci a zkušeností odborníků - výchovných poradců, PPP, OSPOD, policie.
- Problémy řešíme věcně, rozumně, spravedlivě, bez emocí a osobní zášti.
- Dodržujeme zásadu, že špatné projevy chování žáka se nestávají jeho stigmatem.
- Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, k ochraně životního prostředí a rozvíjíme zájem žáků o globální problematiku.
- Pořádáme kulturní akce, exkurze, výlety a sportovní aktivity i soutěže. Pořádáme také akce ve spolupráci s obcí určené pro zákonné zástupce a veřejnost.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které rozvíjejí žákovské KOMPETENCE PRACOVNÍ

- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci a jejich snahu oceňujeme.
- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí.
- Podporujeme schopnost žáků adaptovat se na nové pracovní podmínky.
- Podporujeme opakované využití materiálů, výrobků a recyklátů.
- Výsledky práce žáků vystavujeme ke zkrášlení školy a pro inspiraci ostatním.
- Seznamujeme žáky s podnikáním a na příkladech ukazujeme rizika i pozitiva podnikatelské činnosti.
- Vedeme žáky k hledání typických rysů jednotlivých profesí, které jim umožní najít cílovou oblast zájmu pro budoucí povolání a s tím spojenou volbu dalšího studia.

OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 6. ročník		
RVP 6	Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
<p>VZ-9-1-01 <i>respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě</i></p> <p>VO-9-1-02 <i>rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</i></p> <p>VO-9-1-01 <i>objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</i></p> <p>VO-9-1-09 <i>rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</i></p>	<p>Konkretizovaný výstup</p> <ul style="list-style-type: none"> - chápe a respektuje význam pravidel, vybraných norem a školního řádu - zhodnotí přínos žákovské samosprávy - chápe význam vzdělání ve svém životě - vysvětlí pojem rodina a objasní její funkce - respektuje specifika různých typů rodin - vysvětlí pojem náhradní rodinná výchova a uvede její příklady - uvede podmínky, za jakých lze v ČR uzavřít manželství - chápe hodnotu domova - objasní význam pojmů: denní rytmus, režim dne a sestaví vyvážený režim dne - zhodnotí využívání svého volného času - vysvětlí pojmy: timemanagement, selfmanagement; - uvede význam a výhody plánování a organizačních pomůcky - vyjmenuje členy zastupitelstva a objasní jeho funkci - uvede významné rodáky, historické památky, události a přírodní bohatství Přerova nad Labem a jeho blízkého okolí - uvede místní tradice - objasní pojmy vlast a vlastenectví, národ a nacionalismu - uvede významné prvky naší vlasti - vyjmenuje státní symboly, objasní jejich podobu, vznik, účel a způsoby jejich používání - objasní pojmy tolerance, respekt, xenofobie, extremismus a uvede konkrétní příklady - uvede, které národnostní menšiny žijí v České republice - posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, uvede 	<p>Naše škola</p> <ul style="list-style-type: none"> - život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, vklad vzdělání pro život <p>Domov a rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - moje rodina - rodina a její funkce - náhradní rodinná výchova <p>Čas a jeho řízení</p> <ul style="list-style-type: none"> - kalendář, cyklus dne, týdne a roku - režim dne (práce, volný čas, spánek, únava, aktivní odpočinek) <p>Naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku</p> <p>Naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny</p>

<p><i>VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</i></p> <p><i>Z-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</i></p> <p><i>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc</i></p>	<p>příklady režimů, ve kterých jsou potlačovány</p> <ul style="list-style-type: none"> - chápe nutnost respektování práv druhých lidí - vyzkouší některé relaxační techniky - uvědomuje skrytá nebezpečí stresu - uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí - projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; - v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc 	<p><i>Úvod do lidských práv</i></p> <p><i>Relaxace</i></p> <p><i>První pomoc</i></p>
---	---	---

[illegible]

<p>zajímají</p> <p>VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví</p> <p>VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</p> <p>VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi</p> <p>VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</p> <p>VO-9-1-03 zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - na modelových příkladech správně zhodnotí, kdy jsou si lidé rovni a kdy (a čím) si rovni nejsou - rozlišuje různé druhy majetku a různé formy vlastnictví, uvede příklady ze svého okolí a příklady jejich (právní) ochrany - na konkrétních či modelových příkladech objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví - uvede příklady správného hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví - objasní pojmy trh, nabídka, poptávka - sestaví rozpočet domácnosti - uvádí a objasní způsoby placení - objasní pojem vandalismus a uvede jeho konkrétní příklady - uvede, které právní úkony je způsobilý provádět a jaké jsou jejich právní důsledky; uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy (osobní přeprava, koupě věci) - zdůvodní potřebu poznání a ochrany krajiny, ve které člověk žije - vyjmenuje nejdůležitější typy chráněných území, uvede příklady ze svého nejbližšího okolí - zhodnotí významné ekologické problémy - objasní vznik státu a jeho funkce - rozliší nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky - vyjmenuje orgány právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu - na konkrétních příkladech objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů - vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů - popíše průběh voleb do zastupitelstev a v modelové situaci předvede činnost voliče ve volební místnosti - vysvětlí na příkladech souvislosti mezi 	<p>Majetek a bohatství</p> <ul style="list-style-type: none"> - majetek - vlastnictví - potřeby, nabídka poptávka - vandalství <p>Přírodní bohatství</p> <p>Chráněná území</p> <p>Ekologické problémy</p> <p>Řízení společnosti</p> <p>Stát, vznik a funkce</p> <p>Znaky a symboly</p> <p>Státní moc</p> <p>Instituce, složky a orgány státu</p> <p>volby</p>
---	---	--

<p>VZ-9-1-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví</p> <p>VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</p> <p>VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <p>VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</p> <p>VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů</p> <p>VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p> <p>VZ-9-1-07 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky</p> <p>VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se</p>	<p>zdravím tělesným, duševním a sociálním</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem: zdravý životní styl - uvede šest základních zásad zdravé výživy a sestaví podle zásad zdravé výživy jídelníček pro svou rodinu - projevuje odpovědný vztah k sobě samému a k pravidlům zdravého životního stylu - chrání se před škodlivými vlivy vnějšího prostředí - posuzuje důsledky nezdravého způsobu života - rozlišuje chování zdraví prospěšné vůči chování zdraví škodícímu - vyjmenuje příklady civilizačních chorob a vysvětlí příčiny a důsledky těchto chorob v souvislosti s životním stylem 	<p>Zdraví</p> <p><i>Druhy zdraví</i></p> <p><i>Zdravý životní styl a výživa</i></p> <p><i>Civilizační choroby</i></p> <p><i>Vliv prostředí</i></p>
--	---	---

<i>zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc</i>		
--	--	--

OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 8. ročník

<i>RVP 8</i>	Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
--------------	-----------------------	----------------------

<p>VO-9-2-01 <i>objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</i></p> <p>VO-9-2-03 <i>rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</i></p> <p>VO-9-2-04 <i>popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</i></p> <p>VZ-9-1-09 <i>projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce</i></p> <p>VO-9-1-06 <i>zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu</i></p> <p>VZ-9-1-11 <i>respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</i></p> <p>VZ-9-1-12 <i>respektuje význam sexuality v</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvádí příklady kladných a záporných projevů chování - na příkladech popíše a rozliší projevy charakterových kladných a záporných vlastností - popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru - uvede, konkrétní příklady spolupráce ve svém okolí (mezi příbuznými, obyvateli obce, ve škole, v zájmových kroužcích) - uvede, jaké jsou základní podmínky každé spolupráce a na příkladech doloží důsledky porušení těchto podmínek - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi; uvede své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení - uvede etapy vývoje lidského jedince a jejich typické znaky - respektuje změny při dospívání a vhodně na ně reaguje - uvede tělesné, duševní a společenské rozdíly mezi dítětem a dospělým člověkem - objasní pojmy: puberta, adolescence - vysvětlí pojmy: sexualita, sex, promiskuita, AIDS, virus HIV, bezpečný sex, plánované rodičovství, antikoncepce, kondom, sexuální zneužívání, sexuální kriminalita, sexuální obtěžování, sexuální deviace, erekce, koitus, orgasmus, menstruace, ovulace, gravidita, interrupce, poluce, masturbace, poruchy pohlavní identity - uvede zásady zodpovědného sexuálního chování ve vztahu ke zdraví, etice, morálce a životním cílům mladých lidí - uvede, ve kterých případech je sex nezákonný 	<p>Osobnost, Psychické procesy a stavy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozdíly mezi lidmi změny psycho-bio-sociální, budoucnost sebepojetí, sebepoznání, temperament, psychohygiena, smyslové poznávání, rozumové poznávání, paměť, pozornost, zapomínání, city a jejich druhy <p>Člověk a vztahy mezi lidmi</p> <ul style="list-style-type: none"> Spolupráce Solidarita <p>Etapy vývoje lidského jedince</p> <ul style="list-style-type: none"> Dospívání, puberta Muž a žena <p>Sexualita v souvislosti se zdravým</p> <ul style="list-style-type: none"> - sexuálně přenosné choroby - sexuální zdrženlivost - odpovědné sexuální chování
---	--	---

OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 9. ročník

RVP 9	Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
<p>VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu</p> <p>VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</p> <p>VO-9-4-07 provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci</p> <p>VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování</p> <p>VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</p> <p>VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p> <p>VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</p>	<p>- vysvětlí nabytí občanství a práva a povinnosti občana</p> <p>- u modelových příkladů porušování práva určí, zda spadají pod právo ústavní, občanské, rodinné, pracovní či trestní</p> <p>- přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu</p> <p>- objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</p> <p>- provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci</p> <p>- dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování</p> <p>- rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</p> <p>- rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p> <p>- diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</p>	<p>Občan a právo</p> <p>- povinnosti úřadů, vyřizování záležitostí, státní občanství, průkazy totožnosti, ovlivňování věcí veřejných ČR jako součást EU, výhody členství</p> <p>odvětví práva ČR</p> <p>- občanskoprávní vztahy</p> <p>- vlastnictví, ochrana majetku, smlouvy, odpovědnost za škodu, protiprávní jednání – korupce, trestní postizitelnost</p> <p>Rodina a zákony</p> <p>rodina z pohledu práva, náhradní rodinná péče, hospodaření-rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing</p> <p>Právní ochrana - trestní právo, děti a paragrafy</p> <p>přestupky</p> <p>orgány právní ochrany</p> <p>V pracovním poměru, správná volba zaměstnání</p>

<p>VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</p> <p>VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</p> <p>VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</p> <p>VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p> <p>VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p> <p>VO-9-3-08 rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti</p> <p>VO-9-5-02 uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše</p>	<ul style="list-style-type: none"> - u vybraných profesí rozhodne, komu náleží za jeho práci mzda a komu plat - objasní význam a činnosti úřadu práce - sepíše se všemi právními náležitostmi modelovou pracovní smlouvu na konkrétní pracovní místo - v zákoníku práce vyhledá příslušná ustanovení upravující správné řešení modelových problémových situací z oblasti pracovního práva - posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek - vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí - uvede, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané - rozliší význam pojmů: ekonomie, ekonomika - objasní pojem živnost - vysvětlí pojmy: životní úroveň, relativní mzda, inflace, sociální politika státu, sociální síť, životní minimum - uvede, na čem je závislá životní úroveň občanů konkrétního státu, vyjmenuje alespoň pět států s vysokou životní úrovní a s nízkou životní úrovní - uvede, kterým sociálně potřebným občanům je určena sociální záchraná síť, uvede, ve 	<p>Životní cíle a volba povolání</p> <p>Životní perspektivy</p> <p>životní plány a cíle</p> <p>Hospodaření</p> <p>stát a národní hospodaření</p> <p>státní rozpočet, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní</p> <p>sociální síť</p> <p>peněžní ústavy, banky a jejich služby- aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků, právní subjekty podnikání</p> <p>Finanční gramotnost</p> <p>Mezinárodní vztahy, Globalizace</p> <p>evropská integrace spolupráce mezi zeměmi Evropy</p>
--	---	---

<p><i>výhody spolupráce mezi státy, včetně zajištění obrany státu a účasti v zahraničních misích</i> <i>VO-9-5-06 uveďte příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajištění obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</i> <i>VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uveďte příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</i> <i>VO-9-5-03 uveďte příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</i> <i>VO-9-5-04 uveďte některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</i> <i>VO-9-5-05 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uveďte příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</i></p>	<p>kterých oblastech (a pomocí jakých forem a dávek) je uskutečňována sociální politika státu</p> <ul style="list-style-type: none"> - uveďte a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz - rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uveďte příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané - na konkrétních příkladech uveďte výhody ekonomické, politické a bezpečnostní spolupráce mezi státy (v historii i v současnosti) - vyjmenuje nejvýznamnější mezinárodní organizace, nadace a společenství, uveďte jejich zkratky a stručnou charakteristiku - uveďte termín (rok) začlenění ČR do NATO a do EU - objasní podstatu, význam a výhody evropské 	<p><i>mezinárodní spolupráce – tolerance k národnostním menšinám</i> <i>nadnárodní organizace</i> <i>globální problémy</i> <i>ochrana obyvatel za mimořádných událostí, obrana státu</i></p>
--	---	---

	<p>integrace; uveďte konkrétní příklady</p> <ul style="list-style-type: none">- uveďte některé výhody a nevýhody členství ČR v EU- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů- uveďte příklady práv občanů ČR v rámci EU a možné způsoby jejich uplatňování- vyjmenuje nejzávažnější globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor, popíše jejich hlavní příčiny, i možné důsledky pro život lidstva- na konkrétních příkladech objasní souvislosti globálních a lokálních problémů a uveďte příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu	
--	--	--

ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

- přistupuje kriticky k projevům vandalismu
- v modelové situaci uplatní dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí
- respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití
- uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem
- rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům
- je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie
- respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti

ČLOVĚK JAKO JEDINEC

- chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním
- formuluje své nejbližší plány

ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

- stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi
- ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet
- uvede příklady služeb, které banky nabízejí občanům
- uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany

ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO

- uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
- chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
- uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
- vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
- na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
- uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
- uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
- uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu
- rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
- v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

- uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování
- uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, a ví o výhodách spolupráce mezi státy
- uvede příklady mezinárodního terorismu

ČLOVĚK A ZDRAVÍ
stupeň**VÝCHOVA KE ZDRAVÍ****Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru****2.**

Očekávané výstupy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
- uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
- respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví
- projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy
- dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování
- svěří se se zdravotním problémem
- dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her
- uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy
- zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí
- uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla
- chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel